

גליון זה נתנדב ע"י ש.ב.ש.ה. לע"נ רבינו האבני נזר ז"ע יא"צ י"א אדר להצלחה בכ"ע

פרשת תזריע - החודש תשפ"ב גליון צ"ד שנה ג

מליצי יושר

זרע שמשון

רבי שמשון חיים ב"ר נחמן מיכאל נהמני זצ"ל הבטיח למי שילמוד בספריו: תשלומי חן וחסד ושלמא רבא מן שמיא ועיניכם תראנה בנים ובני בנים כשתילי זיתים סביב לשולחנכם, חכמים ונבונים ובתים מלאים כל טוב, גם עושר גם כבוד לא יסופו מזרעכם וכו', בני חיי ומזוני ט"ו.

מלא העומר

רבי אריה לייב ב"ר משה צינץ זצ"ל ביקש קודם פטירתו שיתנו לו דף ורשם בשארית כוחותיו: מי שישתדל בהדפסת ספרי אהיה לו למליץ. וכ"כ הגה"ק רבי צדוק הכהן מלובלין ז"ל: הבטיח הנאון שיעשה טובה לכל המשתדלים והמסייעים בהוצאת חיבוריו לאור, וכן היה באמת שעשה טובה לכולם. (הקדמה למלא העומר)

אבני נזר

רבי אברהם ב"ר זאב נחום בורגשטיין זצ"ל הבטיח קודם פטירתו: אם ילמדו בספרים שלי, אהיה למגן ולעזר גם אחר פטירתי ממש כמו בחיים. (ארץ צבי להגה"ק מקו"י גלוב עה"ת עמוד רמ"ב) וכן כתב האבני נזר בעצמו (אבה"ע סימן קכ"ב) ז"ל: אם היה מעיין בדבריי מעט עיין היה מרויח לו טובה הרבה.

בן לאשרי

רבי יצחק ב"ר אשר אנשיל הוברמן הרב מרעננה זצ"ל כתב בספרו: הנני מוסר מודעה שהחלטתי להתפלל בלי נזר בכל יום על כל אלה שיעיניו בספרי, ויגידו בשמי דברי תורה לאחרים שיושעו מכל צרה שצריכים ישועה בעולם הזה ובעולם הבא. וכל הלומד בספרי יזכה ליראת שמים, והצלחה בכל טוב, בזה ובבא וסגולה גדולה בבית לכל הדברים.

חזון יחזקאל

רבי יחזקאל ב"ר מרדכי זלמן אברמסקי זצ"ל: הג"ר שלום אייזן זצ"ל בעת הספדו בשעת הלוייה הכריז: נצטויתי מאת רבינו זצ"ל לפרסם, שהבטיח שימליץ טוב לכל מי שילמוד בספריו, וכן ימליץ טוב לכל מי שיפיץ את חידושי תורתו. (רבבות אפרים או"ח ח"ב עמוד רמ"ח, מלך ביפו פרק מ"ב).

די שטערקסטע סגולה פאר אלע פראבלעמען!

פארוואס האב איך פראבלעמען אין שטוב? פארוואס גייט מיך אזוי שווער מיט פרנסה? פארוואס האב איך צער גידול בנים? פארוואס קען די דאקטער מיך נישט העלפען? פארוואס האב איך נישט קיין מזל?

תירוץ

ווייל די מקטריגים לאזען נישט אז מיינע תפילות זאלען נתקבל ווערען וואס איז די עצה? זיך איינקויפען מליצי יושר!

זייט מקיים די צוואה פון די זרע שמשון, די פלאצקע גאון, די אבני נזר, רעננה רב,

און ר' יחזקאל אברמסקי זצ"ל, וואס האבען מבטיח געווען צו זיין מליצי יושר

פאר ווער עס וועט פארשפרייטען אדער לערנען זייערע ספרים.

זרע שמשון

אשה כי תזריע וילדה זכר וגו' ואם נקבה תלד. במדרש (ויק"ר י"ד א'): הדא הוא דכתיב "אחור וקדם צרתני", אמר ר' יוחנן אם זכה אדם נוהל שתי עולמות עוה"ז ועוה"ב. ויש לבאר מה ענין דרשה זו לפסוק "אשה כי תזריע", שעל כך אומר המדרש "הדא הוא דכתיב", והיינו שפסוק אחד מפרש את השני. עוד יש לדקדק דבלידת זכר כתיב "כי תזריע וילדה זכר", לשון ודאי ושראוי להיות כן, ואילו בנקבה כתיב "ואם" לשון ספק, והרי על שניהם אמרו חז"ל כל המקיים נפש אחת מישראל כאילו קיים עולם מלא, ועוד שמצות פריה ורביה היא רק ע"י שיוליד זכר ונקבה, וא"כ לידת שניהם שוים. עוד יש לדקדק מהמדרש דורש הפסוק "אחור וקדם צרתני" על עוה"ז ועוה"ב, וכמו שפירש המתנות כהונה, שעוה"ז נקרא "קדם", ועוה"ב נקרא "אחור" שהוא בא אחרי עוה"ז, וא"כ לכאורה היה צריך להזכיר קודם את עוה"ז שהוא לפני עוה"ב, ולכתוב "קדם ואחור צרתני". ויש לומר, בדבונג נוחלי עוה"ז ועוה"ב, בודאי מעלת הזכר עדיף על הנקבה, כי הזכר מתעסק תדיר בעניני עוה"ב בתורה ובמצוות, ואילו הנקבה עוסקת בעניני עוה"ז ועוה"ב, ואף שהנשים זוכות על כך לחיי עוה"ב, מ"מ חביבה יותר לידת הזכר שעיסוקו ממש בעניני עוה"ב מלידת הנקבה שעוסקת רק בסיוע לעניני עוה"ב. ואף שהזכר קטן כשנולד ואינו מקיים אז מצוות, מ"מ הרי הוא מזכה את אביו ע"י שמל אותו, וע"י שמחנך אותו לומר "שמע ישראל" תיכף משהתחיל לדבר, ומחנך אותו בהכרת אותיות של התורה, משא"כ הנקבה שאינה מחויבת בתורה. ולכן התורה מחשבת יותר לידת הזכר, אשר כבר מסתמנתו הוא מזכה את אביו לעוה"ב, משא"כ הנקבה שבשעת לידה ובקטנותה אין לה שייכות כלל לעניני עוה"ב. וזה מה שהסקנו מהמדרש את פסוקו שמרומנו בו חשיבות הזכר לפסוק "אחור וקדם", כי שם מיידי גם בלידת הזכר, ומזכר בראשונה "אחור" שהכוונה לעוה"ב שאחר עוה"ז, אשר מרמז על חשיבות הזכר בכך שהוא זוכה ומזכה לעוה"ב, וזוכה לכך אף קודם שזוכה לעוה"ז, וכמבואר בסנהדרין (דף קי). שהקטן כבר משעה שנימול זוכה לעוה"ב, או משעה שעונה אמן, ומשום כך מוזכר בפסוק "אחור" שמרמז על עוה"ב בתחילה, היות וזוכה לעוה"ב עוד לפני שיש לו שייכות לעוה"ז. וגם בשביל למזן ולהזכיר שתהיינה כל מחשבותיו לעוה"ב, אף שמוכרח להתעסק בצרכי עוה"ז, יעשה תורתו קבע ומלאכתו עראי. וזה כוונת המדרש שמסמיק לפרשתינו הפסוק "אחור וקדם", לומר שמפני עוה"ב ושייכות הזכר אליו יותר מהנקבה, יש בפסוק רמז למעלת הזכר יותר מהנקבה.

לע"נ הג"ר אשר זאלקי ב"ר ישראל צבי מצאנו זצ"ל
יא"צ ה' ניסן

וראה הכהן את הנגע וגו' וראה הכהן וטמא אותו. אמר בני מ"ה אהרן, הדטעם שכפל הכתוב "וראהו הכהן", כי הכהן חוזר לראות פן נתמעט תוך הזמן שעוסק בו. [והיינו כשמביט הכהן בנגע ומתעסק בו לטמאו או לטהרו, קודם שיפסוק את דינו יביט בו שנית, כי שמא נתמעט בתוך הזמן שעיין בדינו, ולכן כפל המקרא "וראה הכהן", "וראהו הכהן"]

ואני הוספתי נופך, להיות שאחר שנענש בנגע, ודאי יושב ודומם [בצער], ופעמים דע"י שמנונית האבר יתראה הנגע באחד מ"כ ראשי איברים שאין הנגע נראה כאחד, וכשנעשה שמן נראה כאחד, ועי"ז הוא טמא, וכמו שפירש"י עה"פ "וביום הראות בו בשר חי יטמא", וז"ל: הרי שהיה הנגע באחד מעשרים וארבעה ראשי איברים שאין מטמאין

משום מחיה, לפי שאין נראה הנגע כולו כאחד, ששופע איך ואיך, וחזר ראש האבר ונתגלה שיפועו ע"י שומן כגון שהבריא ונעשה רחב ונראית בו המחיה, למדנו הכתוב שתטמא, עכ"ל.

וא"כ כמו כן להיפוך, אם בתחילה הוא שמן, ולהיות שמצינו באגדתא דחורבן (גיטין נז:): על אספסינוס דע"י שמועה טובה תדשן עצם, ונתן ר' יוחנן בן זכאי עצה שיעבירו לפניו אינש דלא מיתבא דעתיה מיניה, כדי שהשומן שבשרו ירזה, דכתיב "ורוח נכאה תיבש גרם", וא"כ לפעמים אחר בואו לפני הכהן והכהן עומד לפניו או לטהרו או לטמאו, יהיה סיבה דע"י צער [שמא עומדים לטמאות] יוכחש בשרו, ולא יראה הנגע כאחד והוא סימן טהרה, לכן צריך ראייה שנית של הכהן.

והצרוע אשר בו הנגע בגדיו יהיו פרומים וטמא טמא יקרא. אפשר שירמז כי נגיעים באדם באים על לשון הרע על בני אדם (ע' ערכין טו:), ובהיותו יושב בדד, יתודה אשמתו אשר דיבר על האנשים דברים אשר לא כן, וכבר אמרו חז"ל (קידושין ע:): כל הפוסל במומו פוסל, ואחר שירצה את עוונו יתוודה בפה מלא על היות הטומאה שבו - יחס לאחרים, וזהו "וטמא טמא יקרא", [דיתוודה על כך שבעצם הוא היה הטמא, ומכל מקום טמא יקרא לאחרים], שכל הפוסל במומו פוסל.

וזה יש לרמוז בפסוק (ויקרא כד: כ) "כאשר יתן מום באדם כן ינתן בו", והוא על פי מה דאיתא בקידושין (כט) ההוא גברא דקרי לאינשי "עבדי", אכריז עליה רב יהודה בר יחזקאל דעבדא הוא, דכל הפוסל במומו פוסל. וזהו "כאשר יתן מום באדם", שזה דרכו של בעל לשון הרע לדבר בגנות ומומי האנשים, ואם כן פוסל במומו, לכן "כן ינתן בו".

לע"נ הג"ר משה אהרן ב"ר שמואל אהרן מוואלין זצ"ל יא"צ ד' ניסן

אשה כי תזרע וילדה זכר וטמאה שבעת ימים. הקשה האדמו"ר הזקן מקאצק, הלא מפתח של חיה הוא ביד הקב"ה, ואיך יתכן שתמשך מזה טומאה. ותירץ שהטומאה באה אח"כ. ויש לפרש דבריו שהוא כעין טעם הזוה"ק בטומאת מת מפני שכוחות הטומאה משתוקקים לדבוק במקום שהיתה בו קדושה. והכי נמי מפני זה גופא שהיה שורה עיני אלקי היינו מפתח של חיה שאיננו נמסר ביד השליח אלא הקב"ה בעצמו הוא הפותח, ואח"כ כשנסתלק הענין האלקי זה, שורים לעומתו כוחות הטומאה. (ש"מ תזריע).

כל ימי אשר הנגע בו וגו' בדד ישב מחוץ למחנה מושבו. זה שמבדילין את המצורע מחוץ למחנה, הוא למען שלא תהיה לס"טא יניקה מהכלל באמצעות המצורע, וישאר הכלל נקי. (שם משמואל שם).

סיפור:

שמעתי מידידי החריף ובקי בן של קדושים מורינו הרב בעריש הלברשטאם מקאנציג, נכד הרה"ג אבד"ק לאנצוט שסיפר לו הגה"צ רבי אלעזר זצ"ל בן הגה"צ רבי שמחה בן הגה"צ רבי צבי אלימלך בעל המחבר בני יששכר, שאביו הג"ר שמחה היה אצל הרה"ק רבי ישראל זצוק"ל מעיר רוזין שברוסיה, וקירבו מאד, וביקשו לישב כי צריך לדבר עמו, ואמר לו: אתה יודע שאני אלמן, בקש שידוך עבורי. הג"ר שמחה ישב מעט, ועיין. אמר לו הרה"ק: נא. ובתוך כך נפל בדעתו היות שהרה"ק הצדיק רבי הירש מרימנוב שבק חיים לכל חי, אולי ידבר על דבר אלמנתו. ואמר לו הרה"ק: תדע שמי. ופטרו לשלום.

ויסע לרימנוב, והמדוברת נתרצתה, על כן נסע חזרה. שאלו הריונער: נא רוצים אותי? אמר לו: הן. אמר לו: נא ראה לגמור הענין. נסע עוד הפעם לרימנוב והגביל זמן נישואין, וכשבא חזרה והודיע להרה"ק, הוי בדיחא דעתיה הקדושה, ואמר לו: נא, מגיע לך שכר שדכנות, אמר לו הג"ר שמחה, דמבקש מעט אמת. והבטיחו: אקפילע אמת (-חתיכה של אמת).

אח"כ אמר לו הרה"ק מרוזין: מכל מקום הלא צריכים ליתן לך גם מעט גשמיות, שתק הג"ר שמחה, הלך הרה"ק מהשולחן ופתח ארגז אחד ולקח משם מטפחת, ואמר להג"ר שמחה: זה מעזבון זקני המלאך. וידידי הרב בעריש הלברשטאם נ"י אמר לי שהוא ראה המטפחת שהיתה אצל הגר"א אבד"ק לאנצוט, והיתה מרוקמת על כל הצדדין תיבת "שבת קודש", והיתה מהודרת מאד מאד, ז"ע ועכ"י אמן. (בן לאשרי ח"ג אות מ"א).

מים שלנו. חז"ל סיפרו (פסחים מב.) שדרש רב מתנה לפני אנשי פפונאי כי אין ללוש את המצות אלא במים שלנו, למחר באת כולם אל רב מתנה ואמרו לו "הב לנו מים", שכן סבורים היו כי מים שלנו היינו מים שלו של רב מתנה, ואז ביאר להם רב מתנה שהוא נתכוון למים שנשאבו ולנו לילה אחד בכלי.

ויש להבין מדוע מספרים לנו חז"ל מעשה זה, וכי מה לקח לומדים אנו מבורותם של אנשי פפונאי. ונראה דחז"ל נתכוונו בכך להראות לנו כמה גדולה היתה אז אמונת חכמים אפילו אצל המוני העם הנבערים מדעת. אילו למשל היה רב של ימינו מכריז ואומר שאין ללוש את המצות אלא בקמח שלו או במים שלו, הלא אז היה העולם צועקים כלום קמחו או מימיו של הרב קדושים יותר מכל קמח או מים אחרים בעולם, והיו מטילים ברב חשדות של נגיעות. אבל

בני פפונאי כשנדמה להם שרבים רב מתנה דורש מהם להשתמש רק במים שלו, לא שאלו שאלות, ולא הטיחו נגדו דברים אלא בתמימות של אמונה הביאו לפניו את כליהם וביקשו ממנו מים שלו. (מעינה של תורה).

שואלים ודורשים שלשים יום קודם החג. ז"ל אבני נזר (או"ח סי' שכ"ב): בענין זמן שלשים יום קודם הפסח איך נחשב. הנה בשלהי מגילה (דף כט.) בהא דבאחד באדר משמיעין על השקלים, דלחכמים הטעם משום דבחד בניסן תורמין את הלשכה, והוה ליה שלשים יום קודם, [וחזינן דשואלים ודורשים בהלכות החג שלשים יום קודם]. ולרבן שמעון בן גמליאל דאמר [דשואלים ודורשים] שני שבתות [קודם החג], הטעם משום דבט"ו אדר השלחנות (-בעלי מטבעות, המחלפין שקלי כסף בפרוטות) יושבים [כדי להחליף לתורמין את פרוטותיהם בחצאי שקלים].

וקשה לי, [דמדוע לרבן שמעון בן גמליאל משמיעין על השקלים בא' אדר, ולא בב' אדר, דמדוע לא נימא דיום השלחנות עולה מן המנין], דעל כורחין לרבן שמעון בן גמליאל [שסובר דשואלים ודורשים קודם החג שתי שבתות], נחשב שתי שבתות עד יום המעשה (כוונתו, דגם יום המעשה הוא בכלל שתי שבתות), שהרי למד זה מדמשה רבינו עמד בראש חודש ומזהיר על הפסח, וא"כ בשלחנות שיושבים בחמשה עשר, די שישמיעו בב' אדר. וכשם שפסח שזמנו בארבעה עשר, שואלין בא' ניסן, כך שלחנות שיוצאין בחמשה עשר, ישאלו בב' אדר.

וצריך לומר שאני פסח שזמנו [אינו בבוקר, רק] מחצות ואילך, על כן ערב פסח קודם חצות נחשב לפני הפסח, ומתחשב מכלל השלשים יום [ומכלל השתי שבתות], אבל שלחנות דמצפרא זמנם [דמיד בבוקר היו יושבים בשלחנות], אין יום השלחנות עולה מן המנין וכו'.

עוד יש מקום עיון מה שאמרו במגילה שם דתרומת שקלים שבראש חודש ניסן מתחילין מראש חודש אדר, והא אדר הסמוך לניסן לעולם חסר, והוי ל"ט יום. ואינו דומה למשה רבינו שעומד בארבעה עשר בניסן ומזהיר על פסח שני, דניסן לפי סדר החדשים מלא והוויין שלשים יום.

ונראה דלא קשה מידי, מאחר שאינו מפורש בכתוב אם היה אז ניסן מלא או חסר, למדין ששואלין חודש קודם - יהיה מלא או חסר וכו'. אחר כל זה ראיית בתוס' (בכורות נז:): פלפלו הרבה במנין זה ולבסוף נדחקו בתירוץ, ולפי ענינות דעתי לפי מה שכתבתי אתי שפיר הכל.

עשינו מה שגזרת עלינו אף אתה עשה מה שהבטחתנו!

פאר א נדבה פון \$120 פאר גליון מליצי יושר

וועט מען מדיע זיין ביי די ציונים פון די **פלאצקע גאון** - ווארשא, **אבני נזר** - סוכאטשוב, **בן לאשרי און חזון יחזקאל** - הר המנוחות אז איר האט מקיים געווען די צוואה, און יעצט איז די צייט פאר זיי מקיים צו זיין זייערע הבטחה!

געדענקט "מקח בלייבט מקח"!

הרה"ק רבי **מנחם מענדל** ב"ר יוסף מרימנוב ז"ע אמר:

בעודי בחיים אני מנענע עם כל העולמות, ולאחר פטירתי אחזיק טובה למי שידליק נר לטובת נשמותי (ספר מנחם ציון).

נתפרסם ע"י הרה"ח המפורסם ר' מרדכי יצחק סאמעט שליט"א

בשבוע פרשת ויקרא התפלא אחד במכתבו איך אפשר לאיש פשוט לכלכל הוצאת הגליון זה כבר קרוב לשתי שנים.

לדעתי אין זה פלא בכלל, ואעתיק מה שכתוב בהקדמת הספר מלא העומר, וז"ל: ניתן ללמוד עד כמה השתוקק האי גאון וקדוש מפלאצק זי"ע שיתפשטו חיבוריו בעולם, מן העובדה המרעישת שסיפר תלמידו הגרמ"מ רדזינר זצ"ל, אשר לאחר הסתלקותו של הגאון מפלאצק זי"ע, התעסק בחריצות רבה בסידור כתביו לדפוס, והנה אירע פעם אחת שהגיע למקום מסוים בכתב יד שנרשם בראשי תיבות, ונלאו כל חכמי לב לפענח הראשי תיבות, עד שחיוו דעתם שלא כדאי להדפיס קטע סתום ובילתי מובן זה. ויהי בלילה נראה אליו רבינו בחזיון והוא רואה בחלומו מול עיניו את הדף הנ"ל מכתב יד פתוח לפניו, ורבינו מראה באצבעו וקורא באזניו כמה שורות, ודרך קריאתו בשיטפא דלישניה הוא מפענח ג"כ את ראשי התיבות, ויקץ ר' מנחם מנדל והנה חלום, כשהאיר היום חש במרוצה אל תלמידו הג"ר שמואל זנוויל קלפפיש זצ"ל מרבני וורשה וסיפר לו את דבר החלום הפלאי ואת פענוחו של הקטע הסתום, ותיפעם רוחם בהיודע להם שאפילו מעלמא דקשוט רבינו מוסיף ומתאמץ בכל יכולתו שתהיינה שמועותיו מבוררות ונלמדות היטב בשערים המצויינים בהלכה, עכ"ל.

הנה אם הגאון מפלאצק זי"ע טרח לבוא בחלום לפענח תיבה אחת מכתביו, בודאי הוא טרח לשלוח שלוחים לכלכל הוצאות הגליון שמביאים שם בכל שבוע ושבוע כמה קטעים מספריו באר היטב כשלהן ערוך. אשרי מי שזוכה להיות השליח של הגאון מפלאצק ושאר צדיקים, דבודאי מלבד הבטחתם שהם מקיימים בשלימות, גם הם מוסיפים "טיפ" ושכר טירחא להשלוחים. כדי לזכות ב"טיפ" גדול, התחלתי לעשות צילומים מהגליון בכל שבוע ולחלקם בהבנין שאני גר.

ברכה והצלחה

י. גלוינער, וומס"ב

נ.ב. נוהג אני ליקח אחר שבת הגליון ולהניחם בביתי, כי יש ברכה מיוחדת למי שמביא ספרי הגאון מפלאצק בביתו, כמו כמו שכתב הג"ר שמואל זנוויל קלפפיש זצ"ל אב"ד ווארשא בהסכמתו להדפסת ספרו של רבינו מנחם אריה זצ"ל: אליכם אחי ועמי קולי אקרא משכו וקחו לכם והביאו ברכה אל תוך בתיכם, ובזכות זה הגאון זצלה"ה יעתיר בעדכם להיות שלום בחילכם ושלוה בארמונותיכם, כי כן כתובה בצוואתו, וזאת הברכה אשר ברכך איש האלקים לפני מותו לכל האנשים אשר יתנו יקר לחידושי תורתו ויזלו זהב מכיסם למהר להחיש להדפיסם, אז יהיה הוא המליץ בינותם, ולא יתן למשחית לבא אל ביתם, ורבות שמענו וראינו פעולת צדיק לחיים כאשר סיפרו לנו אנשים שונים אשר התאבקו עם מר המות, ויראו כי לא יכלו לו, חיש מהר נתנו כופר נפשם לסייע הדפסת ספרי הגאון זצ"ל, ושב ורפא להם.

יסורים חנם. על זה אמר להם: אל תתיראו, אלה הנגעין ויסורין נכונין לבא על אומות העולם שהם שפיר נתעוררין עיד"ז כנ"ל, אבל אתם התעוררות שלכם יהיה ע"י אכילה ושתייה ושמחה שזה שינוי אצלכם,

ברכת הגומל בעוברי דרכים. הרא"ש (ברכות פ"ט סי' ג') כתב וז"ל: נהגו באשכנז ובצרפת שאין מברכין ברכת הגומל כשהולכים מעיר לעיר, דסבירא להו שלא הצריכו להודות אלא הולכי מדבריות דשכיחי ביה חיות ולטסיה. והא דאמרין בירושלמי "כל הדרכים בחזקת סכנה", לא אמרו אלא לענין תפלת הדרך בלבד, שבכל הדרכים צריך אדם לבקש על נפשו, אבל ברכת הגומל במקום תודה נתקנה, [ואין מביאים קרבן תודה להולך מעיר לעיר], עכ"ל.

והקשה בשו"ת חת"ס (סי' נ"א) על מה שכתב הרא"ש דתקנו ברכת הגומל במקום קרבן תודה, דמשמע מדבריו דזה תקנת חז"ל לברך ברכת הגומל, והלא זה דברי קבלה, דכתיב "וירוממוהו בקהל עם". ותירץ האבני נזר (או"ח סי' ל"ט) וז"ל: הנה מגילה **ברוח הקודש** נאמרה (מגילה ז.), ואעפ"כ אמרו (מגילה ב.) "מכדי כולוהו אנשי כנסת הגדולה תקנוהו". ועל כרחק צ"ל דברוח הקודש נאמר להם שיתקנו. וכן יש לומר שדוד המלך ראה ברוח הקודש לתקן בהני ברכת הגומל, עכ"ל.

והנה בשו"ת מהר"ם מינץ (סימן י"ד) כתב, דלכך אומרים "הגומל לחייבים טובות", דאם היה חולה, מן הסתם היה חוטא, ולכך אומרים "לחייבים". והקשה האבני נזר על זה, וז"ל: דברי מהר"ם מינץ שייך רק בחולה ובחבוש בבית האסורין שזה בידי שמים, או ע"י אחרים, אבל יורדי הים והולכי מדברות שבעצמו הכניס עצמו לסכנה, מה ראה שחטא, [וא"כ איך אומרים "לחייבים"]. ואה"נ דיורדי הים שאירע להם גלים, וכן הולכי מדבריות שתעו בדרך, בזה יש לומר שזה היה מחמת חטא, אך משמעות ש"ס ופוסקים הוא שאפילו לא אירע להם שום סיבה מברכים הגומל "לחייבים", ולמה.

אך יש לומר ממה נפשך, אם אין צורך גדול, אסור לסכן עצמו [לילך למדבר ובים], ובזה עצמו הוא חוטא, ומאחר שמעצמו חטא והכניס עצמו לסכנה, אין מן הדין להצילו, והוא חייב בזה, ואעפ"כ גמלו השי"ת טובות, [ולכן אומרים "לחייבים"]. ואם מחמת הכרח ירד לים, או הלך למדבר, א"כ זה עצמו שהצריכוהו לכך, ראה שחטא. אבל הולכי דרכים שמנהגו של עולם הוא, ואין ראה כלל ממה שהצריך לדרך שחטא, איך יברך הגומל "לחייבים" טובות.

אך נראה דנוסח זה של "לחייבים" אינו מעכב, וראי' מהא דרב יהודה חלש ואתפתח, עייל לגביה רב חנן ורבנן ואמרו ליה "ברוך רחמנא דיהביך לן ולא יהביך לעפרא", ענה בתרייהו אמן, אמר פטרתון מלאודווי (ברכות נד:), ולא יהא ברכת אמן יותר מאילו בעצמו בייך על שהבריא, ולא אמר "הגומל לחייבים", ואעפ"כ נפטר, הרי דנוסח "לחייבים" אינו מעכב.

לע"נ הרה"ק נתן יהודה לייב בן הרה"ק ר' מנחם מענדל מרימנוב יא"צ ו' ניסן **אדם כי יהיה בעור בשרו שאת וגו'.** אמרו רז"ל (ויקרא רבה פט"ו ד'): כיון ששמעו ישראל פרשת נגעים נתיראו, אמר להם משה אל תתיראו, אלו לאומות העולם, אבל אתם לאכול ולשתות ולשמות, שנאמר "רבים מכאובים לרשע והבוטח בה' חסד יסובבנו", ע"כ. והדברים מפליאים, דמשמע דישראל לא יטמאו בנגעים אע"ג שיעברו על הז' דברים שנגעים באים עליהם, אלא אדרבא יבואו עליהם טובות גדולות שיחשקו עיד"ז לאכול ולשתות ולשמות, דאי כשישראל עושים רצונו של מקום ואומות העולם חוטאים, מה הוצרך למדינו.

יש לפרש ע"פ אומרם (חגיגה ה.) עה"פ "וחרה אפי בו ביום ההוא ועזבתים והסתרתני פני מהם והיה לאכול ומצאהו רעות רבות וצרות", ודרשינן מתיבות "והסתרתני פני מהם", שמי שהנהגת ה' עמו היא "והסתרתני פני", הוא הנחשב "מהם", כלומר מי שנוהגים עמו בהסתרת פנים והיינו שהוא צועק אל ה' מפחד הצרות הבאות עליו ותפילתו אינה מתקבלת, הרי הוא מזרע ישראל. אבל כל שאינו בהסתרת פנים, כלומר שאין ה' מסתיר את פניו ממנו, אלא כאשר הוא צועק אליו על צרותיו הוא נענה בתפילתו, סימן שאינו "מהם", דאינו מזרע ישראל. וכן מה שנאמר בהמשך הפסוק "והיה לאכול" שיהיו למאכל ולביזת העמים ששוללים מהם את ממונם, יש לדרוש באותו אופן, דמי שהוא בכלל קלה זר, הרי הוא בכלל זרע ישראל, אבל כל שאינו ב"והיה לאכול", דאין הגוים אוכלים את ממונו, סימן שאינו "מהם", דאינו מזרע ישראל. ובערכין (דף טז:), אמרו, דכל שעברו עליו ארבעים יום בלי יסורין, ידאג דילמא קיבל כאן שכרו של עוה"ב.

והטעם פשוט, דעשו ויעקב חלקו ב' עולמות, ומגיע לבני עשו עוה"ז, וליעקב ובניו עוה"ב. והנה ידוע דעונשי ה' אינם ח"ו על דרך נקמה על שעברו על רצונו, אלא כדי שיעשו תשובה, נמצא ממילא דלאומות העולם על פי דרך הטבע מגיע להם בעוה"ז כל טוב, ואם חוטאין ורוצים בשמים לעוררם לתשובה, צריך להביא עליהם כל מחלה וכל נגע וצרעת ויסורים, כדי דעיד"ז יפשפשו במעשיהם הלא טובים, דעיד"ז נשתנה ההנהגה אצלם. [ומה שאמרו דתשובה מועיל רק לבני ישראל, זה ויודי גרידא, אבל תשובה גמורה כמו שעשו אנשי נינוה מועיל גם אצלם],

משא"כ בני ישראל שהיסורים וצרות תמידים בזה אין שום חידוש, וכשחוטאין ורוצים לעוררם משמים, הלא ביסורין הם רגילין תמיד, ולא יהיה זה אצלם שום התעוררות, כדאמרו (כתובות סב:), אמרי אינשי דמלפי תכלי לא בהתה (אשה הרגילה לשכל בניה, אינה מפחדת שוב במות אחד מהם, כיון שכבר הורגלה בזה), וכן בשר המת אינו מרגיש באיזמל (שבת יג:), ועל כן משפיע להם הקב"ה טובה מרובה, ואז מרגישים בהשינוי ושואל לעצמו הלא עוה"ז אינו שלנו, ואיך הגיעני כל טובות הללו, אין זה כי אם שנותנים לנו שכר העוה"ב, כדכתיב (דברים ז:י) "ומשלם אל שונאיו על פניו להאבידו", שיקופח שכרו בעוה"ב, ומי פתי יחליף עולם קיים בעולם עובר, ולכן חוזרים בתשובה.

נמצא צדקו רז"ל דכששמעו בני ישראל פרשת נגעים התיראו, דעיד"ז לא יבא להם שום תועלת דרגילים בזה כנ"ל, וא"כ יהיו יסורים חנם. על זה אמר להם: אל תתיראו, אלה הנגעין ויסורין נכונין לבא על אומות העולם שהם שפיר נתעוררין עיד"ז כנ"ל, אבל אתם התעוררות שלכם יהיה ע"י אכילה ושתייה ושמחה שזה שינוי אצלכם,

ועיד"ז תתעוררו לתשובה כנ"ל. כפירוש הבעש"ט (תו"י בא אות י"א) "אל נקמות", בעת שה' רוצה לנקום בישראל, "הופיע" מאיר עליהם שפע כל טוב, ואז מתביישין מפניו, ועושין תשובה, אמן כ"ר.

לע"נ הג"ר אהרן שמואל בן הג"ר יהודה אסאד יא"צ ו' ניסן

קרבן יולדת. תנן בכריתות (דף ח.) דאשה שחייבת קרבן על ה' לידות, מביאה קרבן אחד על כל הלידות להתירה בקדשים, אבל יש עליה עוד חובת קרבן על ד' לידות. ומבואר מזה, דבקרבן מחוסרי כפרה, יש שני מחייבים: (א) הבאת קרבן להתירה בקדשים. (ב) חובת קרבן.

והנה אמרו במעילה (דף יט.), דאיכא מעילה גם בהוצאה מן הקודש לקודש, ולא רק בהוצאה מן הקודש לחול, ולכן הלוקח מעות הקדש וקנה בהם קן לזבה או ליוולדת, מעל. אבל נחלקו בזה ר' יהודה ור' שמעון, דר' יהודה סובר דמעל רק אחר שיזרק הדם, ור' שמעון גם קודם לכן מעל. ופירש"י, דר' ש סובר דנפטר מחובת קרבנו משעה שהביא את הקרבן לעזרה, ולכן מאותה שעה איכא מעילה, דדומה למוציא את ההקדש לחולין. ור' יהודה לא נפטר עד לאחר שזרק הדם, ורק אז מעל, עכ"ד.

וצ"ע דברי רש"י, דלפי פירושו יוצא איפוא דקסבר ר"ש דמאן דמחייב חטאת או אשם כיון שהביאו לעזרה נפטר מאחריותו, ואטו נימא דאם נאבד ולא קרב נפטר מלהביא אחר במקומו, הלא כל שלא קרב החטאת או האשם לא נתכפרו הבעלים, ובקיני זבים ובקיני יולדות אם נאבדו ולא קרבו הלא בעליהם עודם מחוסרי כפרה ואסורים באכילת קדשים.

וי"ל דמיירי הכא בזב שהיה עליה ה' זיבות ודאות, וביוולדת שהיה עליה ה' לידות ודאות, והביאו קרבן אחד והותרו באכילת קדשים, והקרבתו שהביא הוא בשביל שאר ד' זיבות ובשביל שאר ד' לידות, ועל קרבנות אלה שבאים רק לחובת קרבן אשר עליהם ולא להתירם באכילת קדשים, בזה קסבר ר"ש דכיון שהביאום לעזרה נפטרו מידי חובתם ואינם חייבים עוד באחריותם. (חזון יחזקאל מעילה פ"א ה"ג).

בדיקת חמץ. הגמ' בפסחים (דף ד.) נסתפקה: המשכיר בית לחבירו בארבעה עשר, חזקתו בדוק או אין חזקתו בדוק. ומסיק הגמ' דחזקתו בדוק. וכתב רש"י וז"ל: בארבעה עשר - שחריית, מי מחזקין ליה להאי משכיר דודאי בדקו אמש כמצות חכמים, אי לא, עכ"ל. ואילו שאר הפוסקים סתמו וכתבו "בארבעה עשר" סתם, ומשמע מדבריהם שספיקת הגמ' היא אפי' אם השכיר בליל ארבעה עשר.

ונראה, שרש"י סובר שהבדיקה זמנה כל הלילה, והא שיש לבדוק בתחילת הלילה, היינו רק משום זריזים מקדימים למצות, וכיון שזמן הבדיקה הוא כל הלילה, אין לנו לומר בליל י"ד שחזקתו בדוק, דאטו יש לנו להחזיק

כולי עלמא בזריזים. אבל שאר הפוסקים סוברים שתקנת הבדיקה היתה על תחילת הלילה, ולדידהו שפיר אמרינן שחזקתו בדוק אפילו בליל י"ד, משום שיש לומר שודאי לא עבר על תקנת חכמים ובדק במועד הנכון.

בור ברה"ר וחמץ משש שעות ולמעלה. אמרו בפסחים (דף ו:): שני דברים אינן ברשותו של אדם ועשאן הכתוב כאילו ברשותו, ואלו הן בור ברה"ר, וחמץ משש שעות ולמעלה. ונראה דאילו משום שעשה הבור והנזק בא על ידו, לא היה חייב בנזקיו, משום שאינו אלא גרמא בעלמא, וגרמא בנזקין פטור, אבל כיון שעשאו הכתוב כאילו הוא ברשותו וקראו "בעל הבור", הרי זה כאילו הבור שלו וחייב משום נזקי ממונו.

ומה שאמרו דחמץ משש שעות ולמעלה עשאו הכתוב כאילו הוא ברשותו, אינו משום שהיה ברשותו עד סוף שעה שש, דלכך עשאו הכתוב ברשותו למעלה משש כקודם. אלא אפי' אם לא היה ברשותו קודם שש, כגון שהיה אסור בהנאה עוד קודם, נמי עשאו הכתוב משש ומעלה כאילו הוא ברשותו לעבור עליו בבל יראה ובל ימצא, כיון שהחמץ היה שלו.

לכבוד ידידי עורך גליון מליצי יושר שליט"א

מאז שנעשיתי גבאי הגליון בקנדה, אני שומע ב"ה מהתורמים והעוזרים שזוכים לישועות והצלחות! באמת חשבונות שמים אי אפשר לדעת איזו תפילה או מעשה טוב עזר, אבל ודאי אין ספק שרבותינו זיע"א מליצי יושר ממליצים, והמלצתם עושה פירות.

ובכן אבוא בקריאה של חיבה לתושבי קנדה, להיות שותפים בהפצת וחזקת הגליון בגוף וממון, ובודאי רבותינו לא ישארו חיובים וימליצו טוב בעדם, וה' יתברך ישלח בזכותם שפע ברכות וישועות.

בברכה. יאיר כהן

438-875-5478

gilonmyntl@gmail.com

סגולת אריה"ק ע"פ הדרכת הרה"צ מ'אראד

אריינברענגען יראת חטא אין אייערע קינד דורך א שטיין ביי קברי צדיקים א ת"ח ויר"ש וועט טון פאר אייך די סגולה בנאמנות, די אריה"ק איז מבטיח "יבער לבו לשמים לטובה, ותראה פלאים".

שטרענג קאנפידענשעל. מ'קען עס געבען פון מעשר

מכון זורית ישרים 917-635-3883 dorosyesharim@gmail.com

לכבוד מערכת מליצי יושר

תודה מעומק הלב על גליון שאתם שולחים אלי בכל שבוע, מתענג אני מאד מאד מביאורים והערות על דברי האבני נזר וחזון יחזקאל, ואני מקפיד לומר בכל שיעור שאני זוכה למסור בליל שבת לבעלי בתים ולומדי תורה, איזה יסוד והגדרה מדברי האבני נזר והחזון יחזקאל. ותולה אני הזכות של הרבצת התורה במדה מרובה בזכות האבני נזר והחזון יחזקאל.

והנה שאלה גדולה יש לי ופותר אין לו, דהנה הבאתם לאחרונה דברי האבני נזר (או"ח סימן כ"ב אות ט"ו) שביאר גדרו של "באים כאחד", וז"ל: בכמה מקומות אמרינן באים כאחד כגון גבי גיטה וחצירה, ובכמה מקומות לא אמרינן כן. והכלל אצלי, דבמקום שחל בעצם רק משום דבר המעכבו אי אפשר לחול, וכיון שעיי חלות הדבר יוסר המעכב - חל הדבר. ועל כן בחצר האשה שבעצם החצר הוא שלה, רק עיי האישות הוא שלו לפירות, וכיון שבגירושין הוסר האישות חלן הגירושין. וכן ביד דעבד, דעבד יכול לקבל גט מרבו של עבד אחר, רק מיד רבו שלו לא יועיל משום דלא נפיק מרשות רבו, וכיון דבעצם יש לו יד, רק רשות רבו מעכב, ועיי הגט הרי סר רשות רבו, עכ"ל.

ולפי חידושו של האבני נזר נתעורר לי קושיא עצומה, דבמנחת חינוך (מצוה ב' אות י"ד), ובפרת יוסף (ע"ז י:): כתבו, דגוי שמגייר עצמו בשעה שחל עליו, כיון שבזה המעשה עצמו נתגייר, הו"ל כנימול עיי ישראל, והו"ל גר אם כבר טבל מקודם, דאף דמילת גוי פסולה, מ"מ כיון שעיי המילה נשלמה גירותו, לכן מילתו וגירותו באין כאחד, עכ"ד. ולפי גדרו של האבני נזר צ"ע דאיך מהני בזה הכלל של "באין כאחד", דהרי הא דלא מהני מילה בגוי, אינו עיכוב צדדי, רק משום דבעצם מופקע הגוי ממילה, וא"כ איך מהני בזה הכלל של "באין כאחד".

ואין לומר בזה "וכי נברא אגברא קא רמית", כי המנחת חינוך והפרת יוסף מוכיחים כן מהגמ' בע"ז שם. נא לכתוב אם שגיתי ולא הבנתי דברי האבני נזר כראוי.

בהוקרה ובהערצה רבה מ. רבינוביץ לייקוואד

תגובת המערכת

מציאותו של "בן נח" אינו רק העדר של שם "ישראל", אלא בן נח יש לו פסול ושם של "בן נח". ומעשה מילה בגר מפקיע השם "בן נח", והטבילה מיחל עליו שם "ישראל", וגר שטבל ולא מל כבר נכנס לכלל ישראל, רק לא יצא עדיין מכלל בן נח. נראה גליון מליצי יושר (ט"ז) פרשת לך תשפ"א.

ולפי"ז יש לומר דגוי מופקע ממילה מחמת שני סבות: (א) דלאו ישראל הוא. (ב) דיש לו פסול של "בן נח". ועיי הטבילה כבר חל עליו שם וקדושת ישראל, רק דעדיין מופקע ממילה משום השם "בן נח", וכיון דבעינן רק הסרת המניעה של שם "בן נח" - דהרי כבר חל עליו שם ישראל, לכן שייך בזה הכלל של "באין כאחד".

דרק אם צריך שיחול עליו שם ישראל, אז לא שייך הכלל של "באין כאחד", כיון דעדיין מופקע הוא ממילה. אבל מאחר דכבר חל עליו שם ישראל, ורק צריך להסיר מעליו השם "בן נח", לכן אמרינן בזה הכלל של "באין כאחד".